SPECIFIKA FRANCOUZSKÉHO PŘÍMÉHO ZDANĚNÍ A JEHO TERMINOLOGICKÉ ASPEKTY

Adéla Schrecková*

Francouzský daňový systém lze obecně považovat za vysoce komplexní, ale zároveň i komplikovaný a administrativně náročný. Daňové příjmy zde tvoří cca 43,5 % HDP (pro rok 2009)¹, na čemž mají nezvykle největší podíl příspěvky na sociální zabezpečení. Existuje zde široká škála specifických daní a poplatků pokrývajících různé druhy ekonomických aktivit, a ačkoliv poslední dobou dochází k různým reformám, nepřinesly zatím žádné větší zjednodušení či zprůhlednění celého systému.

Francouzský systém přímých daní² se v mnoha ohledech liší od toho českého, počínaje progresivním zdaněním příjmů fyzických osob, které u nás bylo zrušeno k 1. lednu 2008, kdy byla zavedena rovná (lineární) daň. Další významnou odlišnost lze spatřit v subjektu daně. Na rozdíl od ČR, kde je subjektem daně jednotlivec, se ve Francii zdaňují jako jeden celek veškeré příjmy všech členů tzv. fiskální domácnosti (*foyer fiscal*). V rámci tohoto společného zdanění je k výpočtu daně potřeba tzv. koeficientu fiskální domácnosti (*quotient familial*), jež zohledňuje, kolik členů v domácnosti žije, kolik z nich je dětí, handicapovaných osob apod., a to má vliv na konečný výměr splatné daně. Francie, jakožto stát se silným sociálním smýšlením, dále disponuje velkým množstvím daňových úlev v podobě daňových odpočtů, slev, zvýhodnění, štitů apod.

V následujících dvou schématech je pro lepší srovnání uvedena struktura přímých daní ve Francii a v ČR. Na první pohled je zřejmý rozdíl v samotném utřídění jednotlivých daní, též nelze v ČR přehlédnout absenci některých daní existujících ve Francii. Kurzívou označené daně představují ty, které u nás nenalezneme, a právě proto budou předmětem tohoto příspěvku, jehož cílem je přiblížit čtenáři jejich konstrukci – na koho se daň vztahuje, co je jejím předmětem, uplatňované sazby, zda existují úlevy spjaté s touto daní, budoucí možný vývoj atd.

Jelikož odborné termíny z této oblasti bývají jak v literatuře, tak v jazykových slovnících často nejednotné, místy až zkreslující, je srovnání systémů přímého zdanění dvou členských zemí EU zaměřeno na popis obsahových a s tím úzce souvisejících terminologických odlišností analyzovaných daňových institutů. Příspěvek je součástí řešení grantového projektu č. F2/13/2010 VŠE („Evropská terminologie v oblasti ekonomie a práva“).

* Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů (adela.schreckova@centrum.cz).

¹ Wahrig, 2011.

² Přímé daně jsou takové daně, které dopadají přímo na poplatníkův příjem, z něhož je daň přímo zaplacená.

Poplatník tedy nemá možnost zákonně přesunout toto břemeno na někoho jiného (srov. Kubátová, 2010, s. 20).

Schéma 1
Struktura přímých daní ve Francii³

3 Pramen: Autor.

Schéma 2

Struktura přímých daní v České republice⁴

⁴ Pramen: Autor.

Silniční daň je dle klasifikace OECD nepřímou daní spadající do skupiny 5000 (daně ze zboží a služeb).

1. Specifické daně z příjmů u fyzických osob

Sociální daně (*contributions sociales*)

Fyzické osoby mají povinnost v závislosti na své důchodové a majetkové situaci odvádět do veřejného rozpočtu daně, jejichž součástí jsou ve Francii i tzv. sociální daně. Tyto sociální daně (*contributions sociales*) lze považovat za jakési doplňkové „poplatky, příspěvky na sociální účely“, které na rozdíl od povinných příspěvků na sociální zabezpečení (*cotisations sociales*), neposkytují nárok na konkrétní přímé protiplnění od státu. Sociální daně tedy představují další povinnou a nenávratnou platbu bez nároku na ekvivalentní plnění (*règle de non affectation / règle de la non contrepartie*), podobně jako ostatní daně (*impôts*)⁵. Výrazy *cotisations sociales* a *contributions sociales* z tohoto důvodu nelze zaměňovat. Obdobná situace platí pro *prélèvement social*, který představuje konkrétní solidární sociální daň (viz dále), nelze ho zaměnit s obecným termínem *prélèvements* v množném čísle vyjadřující povinné „odvody, srážky“ na sociální zabezpečení (*prélèvements sociaux* ve smyslu *cotisations sociales*).

a) Všeobecný sociální příspěvek (*contribution sociale généralisée – CSG*)⁶

Všeobecný sociální příspěvek byl ve Francii schválen na sklonku roku 1990 a jeho cílem bylo získání finančních prostředků pro Správu sociálního zabezpečení (*Sécurité sociale en France*) a fondu zřízeného na podporu starších obyvatel (*Fonds de solidarité vieillesse*). Všeobecnému sociálnímu příspěvku podléhají všichni francouzští rezidenti. Zajímavostí je, že se odvádí (jako i jiné francouzské daně) i ze sociálních dávek (starobní a invalidní důchody, mateřská, nemocenské atd.), což v České republice neexistuje, protože se jedná o státní transfery, které jsou od daně osvobozeny. Základem pro výpočet CSG je výše hrubých příjmů. V případě příjmů ze samostatné výdělečné činnosti či dávek z nezaměstnanosti se tento základ snižuje na 97 % hrubé výše příjmů. Sazby CSG se liší podle různých druhů příjmů, které poplatník získal.⁷

Sazbě 7,5 % podléhají následující příjmy:

- Mzdy (*salaires*)
- Příjmy ze samostatné výdělečné činnosti (*revenus non salariaux des professions indépendantes*)
- Příjmy plynoucí z podílení se na činnosti (*revenus tirés de la participation et de l'intéressement*)
- Odstupné (*indemnités de licenciement, de mise à la retraite etc.*)
- Rodičovské příspěvky (*allocations parentales complémentaires*)
- Příspěvky zaměstnavatelů do penzijního fondu zaměstnanců (*contributions patronales pour la prévoyance et les retraites supplémentaires*)

5 Z toho je odvozen výraz *contribuable* jakožto daňový poplatník.

6 Impôt Revenu, 2005.

7 Service-Public.fr [online]. 2009. [cit. 2010-10-16]. <http://vosdroits.service-public.fr/F2971.xhtml>.

Sazbě **6,2 %** podléhají příjmy spojené se ztrátou zaměstnání:

- Podpory v nezaměstnanosti (*allocations de chômage*)
- Dávky sociálního zabezpečení – nemocenské, mateřská, pracovní úraz, nemoci z povolání aj. (*indemnité de maladie, maternité, accident du travail, maladies professionnelles etc.*)
- Odstupné z titulu ukončení pracovního poměru (*indemnités complémentaires à la rupture du contrat de travail*)

Sazba **6,6 %** zahrnuje různé druhy důchodů:

- Starobní důchody (*pensions de retraite*)
- Invalidní důchody (*pensions d'invalidité*)
- Předčasný důchod (*allocations de préretraite*)

Sazba **8,2 %** se dotýká následujících majetkových a kapitálových příjmů:

- Renty (*revenus fonciers*)
- Příjmy z pronájmu zařízených nekomerčních prostor nemovitostí, které nejsou určeny k podnikání (*revenus des locations meublées non professionnelles*)
- Příjmy z investic (*revenus des capitaux mobiliers*)
- Doživotní renty (*rentes viagères constituées à titre onéreux*)
- Příjmy ze spoření ze mzdy (*revenus de l'épargne salariale*)
- Investiční příjmy – státní obligace, obligace, obchodovatelné cenné papíry atd. (*produits de placement – bons de Trésor, obligations, titres de créances négociables*)
- Různé druhy spoření, které jsou od ostatních daní osvobozeny (*plans et comptes d'épargne logement, assurance vie, plans d'épargne populaire, plans d'épargne en action, plans d'épargne retraite, capital risques*)

Poživatelé podpory v nezaměstnanosti, starobního či invalidního důchodu mohou benefitovat ze snížené sazby 3,8 %, pokud je jejich daň v daném roce nižší než 61 €. V případě, že zdanitelné příjmy poplatníka nedosáhly určité stanovené hranice (9 876 €), je tento poplatník CSG zproštěn úplně. Příjmy z her a sázek (*gains de jeux de hasard*) podléhají nejvyšší sazbě, a to 9,5 %. Naopak, existují příjmy, které jsou od CSG zcela osvobozeny, např. různé rodinné dávky (*allocation parentale d'éducation, pour jeune enfant, d'adoption, de soutien familial, d'éducation spéciale, de parent isolé, de rentrée scolaire*), vdovské důchody (*allocation de veuvage*) či úroky z různých druhů vkladních knížek (*livret d'épargne populaire, livret jeune, livret de développement durable, livret d'épargne-entreprise*) apod. CSG je vybírán přímo u zdroje příjmů, tzn. u zaměstnavatele, bank, daňových institucí atd. Část příspěvku CSG lze též použít jako odčitatelnou položku od základu daně z příjmů fyzických osob, a to 5,1 %, 3,8 %, 4,2 % nebo 5,8 % příspěvku (postupně dle výše zmíněných kategorií příjmů).

b) Příspěvek na snížení sociálního dluhu (*contribution au remboursement de la dette sociale – CRDS*)⁸

Tento příspěvek, zavedený roku 1996, slouží ke snižování deficitu Správy sociálního zabezpečení (*Sécurité sociale en France*), tj. sociálního dluhu (*dette sociale*). Každý poplatník odvádí státu 0,5 % z jeho příjmů, ať už se jedná o příjmy ze zaměstnání, majetku, investiční činnosti či podporu v nezaměstnanosti. Kromě těchto příjmů se do základu, ze kterého se příspěvek počítá, zahrnují příspěvky na bydlení a další dávky určené rodinám. Příspěvek se vypočítává ze stejného základu daně jako u všeobecného sociálního příspěvku. Na rozdíl od něj však CRDS není předmětem odpočtu od základu daně.

c) Sociální příspěvek (*prélèvement Social – PS*)

Nelze zaměňovat s příspěvky na sociální zabezpečení odváděné kromě OSVČ též zaměstnanci a zaměstnavateli (*cotisations sociales, cotisations salariales/patronales*), které jsou vázány na objemy mezd či příjmy z podnikatelské činnosti. Jedná se o solidární sociální daň, která je uvalena pouze na příjmy z nemovitého majetku a investic. Sociální příspěvek není odčitatelnou položkou v rámci výpočtu daně z příjmů fyzických osob. Úpravou státního rozpočtu na rok 2011 se v rámci úsporných opatření vlády François Fillona zvýšila sazba této daně z původních 2,2 % na 3,4 %. S touto daní se zároveň odvádí i další doplňkový daňový příspěvek (*contribution additionnelle*) ve výši 0,3 % z úroků některých bankovních produktů.

d) Solidární příspěvek (*revenu de Solidarité Active – RSA*)

Tato daň je novinkou roku 2009 a je dalším prvkem, jež má sloužit k solidaritě a redistribuci příjmů mezi Francouzi – konkrétně je zdrojem financování specifické paušální sociální dávky, na níž mají nárok rezidenti starší 25 let, kteří přišli o zaměstnání či mají minimální příjmy (za podmínky splnění všech požadavků stanovených zákonodárcem). I u tohoto povinného příspěvku platí pro všechny jednotná sazba, a to 1,1 % z úhrnu příjmů z majetku a investic (*revenus de patrimoine et placement*).

2. Specifické daně z příjmů u právnických osob

Roční paušální daň společností (impôt forfaitaire annuel – IFA)

Všechny společnosti podléhající dani z příjmů právnických osob (*impôt sur les sociétés*) jsou povinny odvádět ještě navíc paušální daň, jejíž výše se odráží od dosaženého ročního obrátu společnosti⁹ (*chiffre d'affaires*). I kdyby společnost v určitém zdaňovacím období nevykázala žádný zisk, ale pouze ztrátu, je povinna zaplatit tuto paušální daň. Výše obrátu, od které je společnost podrobena této dani, se každý rok zvyšují – např. v roce 2003 byla společnost s obrátem 76 000 € povinna platit paušální daň,

8 Service-Public.fr [online]. 2009 [cit. 2010-10-16]. Revenus et prestations assujetties à la contribution au remboursement de la dette sociale. <http://vosdroits.service-public.fr/F2329.xhtml>.

9 Ročním obrátem se má na mysli roční obrát firmy po odečtení daní za minulá hospodářská období.

zatímco dnes se daň dotýká společností s obratem vyšším než 15 000 000 €. Tím se vláda snaží odlehčit daňové zatížení malých a středních podniků (*petites et moyennes entreprises* – *PME*). Jednotlivá pásma roční paušální daně společnosti a k nim příslušné paušální částky jsou uvedeny v následujících dvou tabulkách, ve kterých můžeme porovnat výše částek pro roky 2009, 2010 a 2011:

Tabulka 1**Roční paušální daň společností (pro rok 2009)**

Roční obrat společnosti		Paušální daň (€)
Od (€)	Do (€)	
-	1 500 000	0
1 500 001	7 500 000	3 750
7 500 001	15 000 000	16 250
15 000 001	75 000 000	20 500
75 000 001	500 000 000	32 750
500 000 001	-	110 000

Pramen: L'Entreprise.com, 2010.

Tabulka 2**Roční paušální daň společností (pro rok 2010, 2011)**

Roční obrat společnosti		Paušální daň (€)
Od (€)	Do (€)	
-	15 000 000	0
15 000 001	75 000 000	20 500
75 000 001	500 000 000	32 750
500 000 001	-	110 000

Pramen: TPE-PME.com, 2010.

Od paušální daně jsou zproštěny některé neziskové organizace a nově založené podniky, jejichž kapitál tvoří alespoň z poloviny peněžní vklady – osvobození trvá po dobu tří let. Prezident Nicolas Sarkozy navrhl úplné zrušení této daně již pro rok 2011, nicméně došlo k odložení tohoto záměru až na rok 2014.

Učňovská daň (*taxe d'apprentissage*)¹⁰

Zde se poprvé setkáváme s termínem *taxe*, který stejně jako *impôt* vyjadřuje daň. Existuje zde však určitý rozdíl. Jak již v první kapitole bylo řečeno, *impôt* vyjadřuje daň ve smyslu povinné nenávratné platby bez nároku na ekvivalentní plnění (*règle de non affectation / règle de la non contrepartie*) z veřejného rozpočtu. Termín *taxe* ve francouzském právu (na rozdíl od anglického termínu *tax*) označuje povinnou platbu do veřejného rozpočtu za určitou poskytnutou službu či operaci a tvoří tak příjem, jež může sloužit ke krytí výdajů spojených s konkrétními účely. Toto obecné pravidlo u *taxe* ovšem neplatí vždy, proto se tento termín objevuje též ve spojení, kdy se jedná o daně v pravém slova smyslu (*impôt*), u nichž platí výše zmíněné pravidlo *règle de non affectation*.¹¹

Historický termín „učňovská daň“ je zavádějící, jde spíše o daň na podporu odborného vzdělání. Tato daň slouží k financování nezbytných nákladů na profesní rozvoj a vzdělání potenciálních spolupracovníků jednotlivých podniků, přičemž 52 % odváděných prostředků jde na vzdělávání učňů a zbylých 48 % na jiné profesní účely (ekonomické vysokoškolské vzdělání v oblasti obchodu a podnikání, stáže v podnicích). Daň se vztahuje na podniky, které:

- mají alespoň jednoho zaměstnance,
- jsou podrobeny dani z příjmů právnických osob či dani z příjmů fyzických osob ze zisků z podnikatelské činnosti (*BIC – bénéfices industriels et commerciaux*).

Podniky, které k 31. 12. 2010 zaměstnávaly alespoň jednoho učně a jejich roční mzdové náklady byly nižší než je šestinásobek minimální mzdy (*Salaire Minimum Inter-professionnel de Croissance – SMIC*), jsou od daně osvobozeny. Daňový základ tvoří úhrn mezd (*masse salariale*). Sazba daně je jednotná a činí 0,5 % z ročních mzdových nákladů.¹² U podniků s 250 a více zaměstnanci se výše sazby zvyšuje na 0,6 %. Tato zvýšená sazba též platí pro podniky, jejichž průměrný roční počet zaměstnaných studentů, kteří v podniku získávají odbornou praxi¹³, nedosáhl požadované hranice 3 % všech zaměstnanců daného podniku. I u daně na podporu vzdělání je možno uplatnit daňovou úlevu – jsou to především náklady spojené s odborným vedením učňů a stážistů. Strop uplatnitelných nákladů je stanoven na 4 % z vypočtené daně.

10 *Taxe Apprentissage.com* [online]. 2010. [cit. 2010-09-08]. www.taxapprentissage.com.

11 Např. rezidenční daň (*taxe d'habitation*), učňovská daň (*taxe d'apprentissage*) i samotná DPH (*TVA - taxe sur la valeur ajoutée*).

12 Existuje zde však výjimka pro departementy Bas-Rhin, Haut-Rhin v regionu Alsace a departement Moselle v regionu Lorraine, kde platí nejen odlišná sazba, ale i jiné podmínky jejich použití.

13 Jedná se o studenty pracující v podniku na základě „učňovské smlouvy“ (*contrat d'apprentissage*) a „smlouvy o profesionalizaci“ (*contrat de professionnalisation*).

3. Daně majetkové (impôts sur le patrimoine)

Daň z bohatství / „milionářská daň“ (impôt de solidarité sur la fortune – ISF)

Tato daň byla zavedena již v roce 1982 a týká se francouzských daňových poplatníků, jejichž čistý majetek¹⁴ (*patrimoine net*) přesahuje k 1. lednu zdaňovacího období hodnotu 800 000 €. „Milionářská daň“ je vypočítávána v rámci fiskální domácnosti, která v tomto ohledu má užší význam, než je tomu u daně z příjmů fyzických osob. V tomto případě se zjišťuje dohromady majetek manželů (*époux*), registrovaných párů (*pacsés*), partnerů žijících v konkubinátě (*concubins*), jinak jednotlivých daňových poplatníků. Do fiskální domácnosti tedy nelze v rámci této daně zahrnovat dospělé děti či jiné členy domácnosti. Sazba daně je i v tomto případě klouzavě progresivní a pohybuje se v rozmezí od 0,55 % do 1,8 %, konkrétní procenta pro jednotlivá pásma jsou uvedena v následující tabulce:

Tabulka 3

Sazba daně z bohatství pro jednotlivá daňová pásma (pro rok 2010, 2011)

Hodnota čistého majetku		Sazba daně (%)
Od (€)	Do (€)	
-	800 000	0
800 001	1 310 000	0,55
1 310 001	2 570 000	0,75
2 570 001	4 040 000	1,00
4 040 001	7 710 000	1,3
7 710 001	16 790 000	1,65
16 540 001	-	1,80

Pramen: Impots.gouv.fr, 2010.

Obdobně, jako je tomu u klasického zdanění příjmů, i zde platí pravidlo, že daňový rezident zdaňuje majetek nacházející se na území Francie nebo i v zahraničí, zatímco daňový nerezident (tedy většinou cizinec) odvádí daň pouze z majetku situovaného ve Francii. Pokud tedy např. český daňový rezident vlastní majetek na území Francie v hodnotě vyšší než 800 000 €, bude „milionářská daň“ vztahována i na něj. Francouzští rezidenti mohou využít 30% úlevy z hodnoty jejich primárního bydliště, na další jejich sídla se tato úleva již nevztahuje.

Mezi majetek osvobozený od „milionářské daně“ patří např. starožitné předměty starší sta let, umělecké sbírky, autorská, umělecká a průmyslová práva, statky nezbytné

14 Jedná se o tržní hodnotu majetku po odečtení závazků. Započítávají se sem zejména nemovitosti, šperky, soukromé lodě a letadla, závodní koně, finanční investice, vkladní knížky, cenné papíry aj. Může se jednat jak o hmotné, tak i o nehmotné statky.

k výkonu povolání či podnikání, dále pak jsou osvobozeny např. $\frac{3}{4}$ hodnoty lesů, které jsou částí některého z lesních celků.

U „milionářské daně“ lze uplatnit nárok na odpočet daně, a to z několika titulů:

- osoba v domácnosti, o kterou se poplatník stará (*personne à charge*),
- investice do malých a středních podniků (*investissements dans les PME*),
- dobročinné dary (*dons aux organismes d'intérêt général*).

Za osobu v péči se považuje nezletilé či handicapované dítě a další osoby v domácnosti, které jsou držiteli invalidní karty (tj. jsou z 80 % invalidní). Pokud v domácnosti spolu s poplatníkem žije taková osoba, má poplatník nárok na slevu na dani ve výši 150 €. V případě investic do malých a středních podniků se může jednat o přímé i nepřímé investice. Tímto způsobem si lze odečíst 75 % nákladů na tyto investice, maximálně však do výše 50 000 €. Poplatník má též možnost odečíst si 50 % investic směřujících do různých speciálních fondů (blíže určí zákon – např. *FCPI, FCPR, FIP*), maximální výše je však omezena hranicí 20 000 €. Co se týče dobročinných darů, jde o stejnou situaci jako u investic do malých a středních podniků.

„Milionářská daň“ a obdobné daně bývají ve světě kritizovány (z ekonomického, sociálního a dalších hledisek) a často jsou považovány až za „ideologické“. Ve Francii si tato daň vysloužila od svých odpůrců nový název „*Incitation à Sortir de France*“, tj. podnět k opuštění Francie. V květnu letošního roku uspěl ministr financí François Baroin a prezident Nicolas Sarkozy v prosazení reformy, jež má od příštího roku ulevit poplatníkům této daně, a to tak, že se zvýší hranice, od které vzniká povinnost daň platit, na 1,3 milionů € (z původních 800 tisíc €). Jako částečnou kompenzaci tohoto úbytku příjmů do státní pokladny obsahuje reforma také zrušení tzv. daňového štítu (*bouclier fiscal*), který doposud zaručoval, že celkový úhrn vyměřených přímých daní nemohl být vyšší než 50 % příjmů poplatníka.

Silniční daně

V ČR mezi přímé majetkové daně řadíme i daň silniční („*taxe routière sur les véhicules à usage professionnel*“), přičemž jak bylo možné si všimnout již v úvodních schématech jednotlivých přímých daní v ČR a ve Francii, tak ve Francii takovou daň nenalezneme, protože se jedná o daň nepřímou, což odpovídá klasifikaci daní dle OECD.¹⁵ Francouzská daň z firemních vozidel (*taxe sur les voitures de sociétés – TVS*) je vypočítávána jednou ročně a týká se pouze společností, které vlastní či si pronajímají osobní automobily, které jsou využívány zaměstnanci a vedením podniku. Nevztahuje se na motorová vozidla určena k podnikatelským účelům jako v ČR. Daň je vypočítávána na základě celkového počtu automobilů dané společnosti a míry emisí CO₂ nebo výkonu motoru. Moderní automobily způsobující nižší míru znečištění jsou daňově zvýhodněny – např. automobily na elektrický pohon jsou daně zcela zproštěny.

15 Skupina 5000 (daně ze zboží a služeb), podskupina 5200 (daně z používání nebo povolení používání zboží nebo vykonávání určitých činností, 5211 placené z motorových vozidel ostatními subjekty než jsou domácnosti).

Předmětem daně z firemních vozidel nejsou vozidla určená k prodeji, k provozování taxislužby apod. Ve Francii dále existuje „silniční daň pro nákladní automobily od 12 tun“ (*TSVR – taxe sur les véhicules routiers, neboli taxe à l’essieu*) a rovněž místní daň z vozidel, která se od roku 2001 vztahuje pouze na automobily určené k podnikatelským účelům (tzv. *vignette automobile*). Výnosy z těchto známek slouží na sociální účely příslušného departementu. Výše známky není na území Francie jednotná, departementy si ji mohou volit. Vzhledem k nedostatku příjmů státní pokladny chce prezident Sarkozy znovu zavést tuto daň pro všechna vozidla (včetně soukromých). Zatímco termín *vignette automobile* označuje ve Francii „místní daň z vozidel k podnikatelským účelům“, v některých zemích (ČR, Rakousko, Švýcarsko) termín *vignette*¹⁶ označuje klasickou „dálniční známku“ týkající se všech vozidel bez ohledu na účel užití. Ke zpoplatnění soukromých vozidel ve Francii slouží tzv. mýtné (*péage*), které platí všichni účastníci dálničního provozu. U nás platí mýtné jen pro těžká nákladní auta na dálnici.

4. Místní daně (*impôts locaux*)

Rezidenční daň (*taxe d’habitation – TH*)¹⁷

Rezidenční daň slouží k financování veřejných služeb (dopravní komunikace, školy, veřejné statky, služby obyvatelům obcí aj.), které nejsou hrazeny ze státní pokladny. Daň se vztahuje na fyzické i právnické osoby, které jsou vlastníky (*propriétaire*)¹⁸ obytných budov a dalších příslušných prostor (garáže, parkoviště, parky, hřiště aj.). Nezáleží přitom, jestli je obytný prostor trvalým nebo přechodným bydlištěm poplatníka. V případě, že se poplatník během roku odstěhuje, je stejně povinen zaplatit tuto daň. Jestliže vlastník prostory podléhající dani celoročně pronajímá, přechází daňová povinnost na nájemce. Předmětem daně nejsou neobydlené budovy a dále pak příslušné prostory, pokud jsou vzdálené od obytné budovy dále než jeden kilometr. Daň se též nevztahuje na prostory určené k provozování živnosti či jiného podnikání, protože tyto prostory budou podrobeny místní dani z podnikání (*contribution économique territoriale*), viz níže. Daň se vždy vypočítává a je splatná k 1. lednu daného roku a je příjmem samosprávných územních celků (*collectivités territoriales*), jako jsou obce (*communes*), regiony (*régions*) a departementy (*départements*). Výpočet daně závisí na čisté nájemní hodnotě prostor (*valeur locative nette du local*). Hrubá nájemní hodnota je stanovena katastrálním úřadem v příslušném regionu či departementu a zhruba odpovídá ročnímu nájmu, který by vlastník prostor v dané oblasti získal za obvyklých podmínek. Pokud se jedná o trvalé bydliště, odečítají se od této nájemní hodnoty rodinné výdaje (*charges de famille*), případně zde existují další úlevy v závis-

16 Doslovně „(silniční) známka, nálepka“. V obou případech jde o daňový dokument, jehož část se lepí na přední sklo automobilu. Nicméně tyto stejné termíny mají v obou jazycích různý obsah, a proto je nelze zaměňovat.

17 Impots.gouv.fr [online]. 2010. [cit. 2010-10-17]. Taxe d’habitation. www.impots.gouv.fr/portail/dgi/public/particuliers.impot?espId=1&impot=TH&pageId=part_taxe_habitation&sfid=50.

18 Popř. nájemci (*locateur*) či bezplatnými uživateli (*occupant à titre gratuit*).

losti na příjmu, invaliditě, handicapu atd. Tím získáme čistou hodnotu, která se posléze ještě vynásobí koeficientem stanoveným příslušnou obcí. Některé osoby jsou z placení daně vyňaty, jedná se např. o diplomaty, kteří jsou na základě diplomatických výsad a imunit obecně zproštěni daní, dále pak lidé dlouhodobě nezaměstnaní, nízkopříjmové rodiny či handicapovaní jedinci (podrobnosti stanoví zákon).

Osvobození se týká též následujících staveb, které neslouží k bydlení:

- stavby sloužící k venkovskému využití (stodoly, stáje aj.),
- prostory sloužící ke studentskému ubytování (internáty, koleje aj.),
- kanceláře veřejné správy.

Místní daň z podnikání (*contribution économique territoriale – CET*)

Tato daň je novinkou roku 2010 a nahrazuje dřívější podnikatelskou daň (*taxe professionnelle*). Vypočítává se na základě ročního obrátu a vytvořené přidané hodnoty za předcházející rok. Celková maximální výše daně je stanovena na 3 % z přidané hodnoty podniku.

Daň je složena ze dvou částí:

- Daň z nájemní hodnoty nemovitosti podniku (*cotisation foncière des entreprises – CFE*), jež je vyměřována na základě nájemní hodnoty nemovitosti (*valeur locative foncière*), která je stanovena obcemi, případně „Veřejným ústavem pro mezikomunální spolupráci“ (*Établissement public de coopération intercommunale – EPCI*). Na rozdíl od původní podnikatelské daně, CFE zahrnuje pouze nemovitosti, zatímco vybavení a investiční statky jsou zde pominuty. U průmyslových podniků se základ daně (tj. stanovená hodnota pozemků) snižuje o 30 %. Poplatníky jsou fyzické i právnické osoby, jež vykonávají jinou než závislou činnost. Někteří jsou ovšem z této povinnosti vyňati – např. samostatně pracující řemeslníci nedisponující sofistikovaným zařízením, zemědělci, sochaři, sportovci, umělci a řada dalších. Tuto daň nelze zaměňovat s daní z nemovitosti (*taxe foncière*).
- Daň z vytvořené přidané hodnoty podniku (*cotisation sur la valeur ajoutée des entreprises – CVAE*),¹⁹ kterou nelze zaměňovat s nepřímou daní z přidané hodnoty (*taxe sur la valeur ajoutée – TVA*), jež je uvalena na výrobky a služby, zatímco CVAE je přímá místní daň spjatá s obrátem podniku. Tuto daň platí jak fyzické, tak právnické osoby²⁰, přesáhne-li jejich roční obrát 500 000 €. ²¹

19 Impots.gouv.fr [online]. 2010. [cit. 2010-10-18]. Bulletin officiel des impôts. www.impots.gouv.fr/portal/deploiement/pl/fichedescriptive_5575/fichedescriptive_5575.pdf.

20 Nezáleží přitom na právním postavení těchto osob ani na činnosti, kterou vykonávají. Může se jednat o podnikatele (*entrepreneur individuel*), společnost (*société*), fond (*fondation*), veřejnou právnickou osobu (*personne morale de droit public*) atd. Taková osoba může vyvíjet činnost průmyslovou (*activité industrielle*), ziskovou (*commerciale*) či neziskovou (*non commerciale*) atd.

21 Pokud roční obrát podniku překročí 152 500 € (a zároveň je menší než 500 000 €), má firma pouze deklaratorní povinnost. Podniky, které nepřekročí ani zmíněných 152 500 €, jsou platební i deklaratorní povinnosti zproštěny díky výše zmíněné úlevě 1 000 €.

Podniky, jejichž roční obrat se nachází v rozmezí 152 500 € – 500 000 € mají pouze deklaratorní povinnost, v níž musí uvést výši vytvořené přidané hodnoty a počet zaměstnanců. Podniky s obratem pod 152 000 € nemají povinnost žádnou a tento poplatek se jich v podstatě netýká. Vytvořená přidaná hodnota je chápána jako rozdíl mezi ročním obratem a uplatnitelnými náklady (*différence entre le chiffre d'affaires réalisé et les achats de biens et charges déductibles*). Výše přidané hodnoty je však ještě omezena velikostí podniku. Pro účely výpočtu CVAE je maximum přidané hodnoty bráno jako 80 % ročního obratu podniků s obratem nižším než 7 600 000 €²². U podniků přesahujících tento obrat²³ je to 85 %. Sazba poplatku je teoreticky 1,5 % z vypočtené přidané hodnoty. Lze ale využít daňové úlevy, jež je s tímto poplatkem spjata. Její výše je stanovena progresivní sazbou závisující na výši ročního obratu. Sazby daně by poté byly následující:

Tabulka 4**Sazba CVAE v závislosti na ročním obratu**

Roční obrat (RO)		Sazba CVAE (%)
Od (€)	Do (€)	
-	500 000	0
500 001	3 000 000	$0,5 \% \times (RO - 500\,000\,€) / 2\,500\,000\,€$
3 000 001	10 000 000	$0,5 \% + [0,9 \% \times (RO - 3\,000\,000\,€) / 7\,000\,000\,€]$
10 000 001	50 000 000	$1,4 \% + [0,1 \% \times (RO - 10\,000\,000\,€) / 40\,000\,000\,€]$
50 000 001	-	1,5 %

Pramen: Maison de l'artisanat, Macorpo, 2010.

Podniky, jejichž roční obrat je nižší než 2 miliony €, mohou využít roční úlevy 1 000 € z tohoto poplatku. Vypočtený poplatek pro podniky s obratem vyšším než 500 000 € nesmí být nižší než 250 €, kdyby ano, platí se alespoň těchto 250 €. Výnos z tohoto poplatku je rozdělen mezi:

- obce (*communes*²⁴) – 26,5 %,
- departementy (*départements*) – 48,5 %,
- regiony (*régions*) – 25 %.

Ačkoliv místní daň z podnikání nahradila již dlouhou dobu kritizovanou podnikatelskou daň, nedočkala se žádného zjednodušení, několik ustanovení je si podobných. Nelze jí však upřít snahu ulevit některým podnikatelům.

22 Tzv. malé a střední podniky (*petites et moyennes entreprises – PME*).

23 Kategorie středních (*moyennes*) a velkých (*grandes*) podniků.

24 Spolu s Veřejným ústavem pro mezikomunální spolupráci (*Établissement public de coopération intercommunale – EPCI*).

Závěr

Francie disponuje množstvím různých přímých daní, jež v České republice nenalezneme, dokonce ani jejich obdobu. Jedná se o zajímavé daně, které v mnoha ohledech slouží k redistribuci a do jisté míry vyrovnávají rozdíly mezi různými příjmovými skupinami obyvatel, případně výrazně zvyšují příjmy místních samospráv. Popis odlišných daňových institutů také potvrzuje, že Francie je sociální stát. Již samotná existence některých daní a možnost uplatňování různých úlev a výjimek (ať už z titulu nízkého příjmu, handicapu, dětí apod. či využívání systému progresivního zdanění, odvádění „milionářské daně“, daní z podnikání nebo různých sociálních daní) společně s relativně vysokými příspěvky na sociální zabezpečení poukazuje, ve srovnání s ČR, na větší sociální solidaritu majetnějších vrstev populace. Na druhé straně ale nové francouzské vládní reformy mají „ulevit“ podnikatelům či poplatníkům s vyššími příjmy (úpravy v oblasti daně z podnikání v roce 2010, zrušení daňového štítu a zvýšení hranice pro odvádění „milionářské daně“ od roku 2011).

Evropská unie se snaží v oblasti daňové politiky, stejně tak jako v dalších oblastech, harmonizovat jednotlivé národní systémy, včetně toho francouzského a českého. Daňová politika je nicméně natolik citlivé téma, že proces harmonizace není dostatečně rychlý. Ve Francii a v ČR stále existuje řada rozdílů, které vycházejí z historicky daných odlišností v oblasti podnikání, práva či sociálního systému. Je proto nutné těmto rozdílům porozumět, aby nevznikaly při hledání překladových ekvivalentů terminologické nepřesnosti, které jsou často spojeny právě s nedostatečným pochopením podstaty původních pojmů. Problém nastává již u samotného výrazu daně, pro který ve francouzštině existuje několik termínů (*impôt, taxe, contribution, prélèvement, redevance ...*), u jejichž použití je často rozhodující, zda se jedná o platbu do veřejného rozpočtu bez ekvivalentního protiplnění či bez něj, zda jsou tyto příjmy rozpočtu použity účelově či nikoliv apod. Samozřejmě existují i výjimky z těchto pravidel, a je tedy nutné posuzovat je případ od případu. Výchoziskem pro volbu co nejpřesnějších jazykových ekvivalentů pojmových aparátů obou daňových systémů musí být nejprve obsahová analýza dané tematické oblasti, která je v našem případě obohacena i o podrobnější aktualizovanou charakteristiku analyzovaných francouzských daňových institutů.

TEMATICKÝ SLOVNÍČEK

DAŇ

přímá ~
nepřímá ~
čistá ~
hrubá ~
paušální ~
minimální ~
srážková ~

IMPÔT *m*

~ direct
~ indirect
~ net
~ brut
~ forfaitaire
~ minimal
retenue *f* à la source

Daň z příjmů

~ fyzických osob
~ právnických osob (Č)

roční paušální daň společností (F)
daň na podporu odborného vzdělání (F)
„učňovská daň“ (F)

Majetkové daně

dědická daň
darovací daň
daň z převodu nemovitosti
daň z bohatství/„milionářská daň“ (F)

Místní daně

daň z nájemní hodnoty nemovitosti podniku (F)
daň z pozemku

daň ze staveb
daň z vytvořené přidané hodnoty podniku (F)

místní daň z podnikání
rezidenční daň

Silniční daně

daň z firemních vozidel (F)
místní daň z vozidel k podnikatelským účelům (F)
dálniční známka (Č)
mýtné (F)
silniční daň (Č)

silniční daň pro nákladní automobily od 12 tun (F)

Sociální daně (F)

deficitní příspěvek sociálního zabezpečení

všeobecný sociální příspěvek
(solidární) sociální daň
příspěvky na sociální zabezpečení
(povinné odvody pojistného)

SUBJEKT DANĚ

daňový poplatník
daňový plátc
fyzická osoba
právníká osoba
jednotlivec
obchodní společnost
fiskální domácnost (F)
společné zdanění manželů (Č)
zaměstnanec
zaměstnavatel
živnostník (Č)
OSVČ

Impôt *m* sur le revenu

~ des personnes physiques
~ des personnes morales (Č)
impôt *m* sur les sociétés (F)
impôt *m* forfaitaire annuel
taxe *f* d'apprentissage

Impôts *mpl* sur le patrimoine

droits *mpl* de succession
droits *mpl* de donation
droits *mpl* de mutation/d'enregistrement
impôt *m* de solidarité sur la fortune

Impôts *mpl* locaux

cotisation *f* foncière des entreprises
taxe *f* foncière sur les propriétés non bâties
taxe *f* foncière sur les propriétés bâties
cotisation *f* sur la valeur ajoutée des entreprises
contribution *f* économique territoriale
taxe *f* d'habitation

taxe *f* sur les voitures de sociétés
vignette *f* automobile

péage *m*
taxe *f* routière sur les véhicules
à usage professionnel
taxe *f* sur les véhicules routiers
taxe *f* à l'essieu

Contributions *fpl* sociales

contribution *f* au remboursement
de la dette sociale
contribution *f* sociale généralisée
prélèvement *m* social
cotisations *fpl* sociales
(prélèvements *mpl* sociaux)

PERSONNE *f* ASSUJETIE

contribuable *m*
redevable *m*
personne *f* physique
personne *f* morale
particulier *m*
société *f*
foyer *m* fiscal (F)
imposition *f* commune
salarié *m*
employeur *m*
artisan *m* / commerçant *m*
(travailleur) indépendant *m*

PŘEDMĚT DANĚ

zdanitelný příjem
majetek
spotřeba
převod práv
pozemek
stavba
mzda, plat
zisk
úroky

VÝPOČET DANĚ

daňové přiznání
základ daně
nezdánitelná část základu daně
nezdánitelná část příjmu (F)
koeficient fiskální domácnosti (F)
odpočty ze základu daně
sazba daně
tabulka daňových sazeb
osvobození od daně
sleva na dani
daňové zvýhodnění
minimální daň
snížení/zvýšení daně
prominutí dluhu
splatnost daně
záloha na daň

sražená záloha na daň
srážková daň
vyúčtování daně
zdaňovací období
uhrazená daňová povinnost
nedoplatek
poplatek z prodlení při platbě daně
úroky z prodlení

OBJET *m* DE L'IMPÔT

revenu *m* imposable
patrimoine *m*
consommation *f*
mutation *f* des droits
propriété *f* non bâtie
propriété *f* bâtie
salaire *m*
bénéfice *m*
intérêts *mpl*

CALCUL *m* DE L'IMPÔT

déclaration *f* fiscale
assiette *f* de l'impôt /base *f* d'imposition
assiette *f* non imposable
abattement *m* (sur le revenu imposable)
quotient *m* familial
déductions *fpl* d'impôt
taux *m* de l'impôt
barème *m* de l'impôt
exonération *f* fiscale
réduction *f* d'impôt
crédit *f* d'impôt
impôt *m* minimal
réduction *f*/majoration *f* d'impôt
remise *f* d'impôt
échéance *f* des impôts
avance *f* sur l'impôt (Č)
tiers *m* provisionnel (F)
acompte *m* d'impôt (Č)
retenue *f* à la source
décompte *m*
exercice *m* fiscal
obligation *f* fiscale acquittée
impayé *m*
pénalité *f* de retard
intérêts *mpl* moratoires

Literatura

- DAŇKOVÁ, Pavlína. 2010. Srovnávací studie daňových soustav ČR a Francie [Diplomová práce]. Brno : Masarykova univerzita, 2010. 87 s. http://is.muni.cz/th/170940/esf_m/.
- Impots.gouv.fr* [online]. 2010. [cit. 2010-08-10]. www.impots.gouv.fr/portal/dgi/home?pageld=home&sfid=00.
- Impot Revenu* [online]. 2005. [cit. 2010-10-16]. Cotisation sociale généralisée et calcul de l'impôt sur le revenu (CSG). www.impotrevenu.com/csg.htm.
- KIDLESOVÁ, Zora; PRIESOLOVÁ, Janka; BROULAND, Pierre. 2003. *Francoúzske-český a česko-francoúzký hospodářský slovník*. Plzeň : Fraus, 2003.
- KUBÁTOVÁ, Květa. 2010. *Daňová teorie a politika*. Praha : Wolters Kluwer, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
- Le grand dictionnaire terminologique [online]. 2010. [cit. 2010-06-21]. http://granddictionnaire.com/btml/fra/r_motclef/index800_1.asp.
- Le portail du ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie* [online]. 2010 [cit. 2011-01-09]. Réforme de la taxe professionnelle. www.economie.gouv.fr/actus/pdf/taxe-pro-entreprises.pdf.

- Legifrance.gouv.fr [online]. 2010 [cit. 2010-06-02]. Code général des impôts. www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006069577.
- LEIBFRTZ, Willi; O'BRIEN, Paul. *OECD* [online]. 2005 [cit. 2010-10-16]. The French tax system: main characteristics, recent developments and some considerations for reform. www.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?cote=eco/wkp%282005%2926&doclanguage=en.
- L'Entreprise.com* [online]. 2010 [cit. 2010-10-17]. Barème de l'IFA (imposition forfaitaire annuelle des sociétés). www.lentreprise.com/outils/indice-chiffre/bareme-de-l-ifa-imposition-forfaitaire-annuelle-des-societes_11712.html.
- Maison de l'artisanat. *Macorpo* [online]. 2010 [cit. 2010-10-06]. Contribution économique territoriale. www.macorpo.com/IMG/pdf/IG10006_Contribution_Economique_Territoriale_.pdf.
- Service-Public.fr* [online]. 2010. [cit. 2010-06-12]. www.service-public.fr.
- SCHRECKOVÁ, Adéla. 2010. Daňové úlevy na dani z příjmů fyzických osob v České republice a ve vybraných zemích [Bakalářská práce]. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2010. 71 s.
- ŠIROKÝ, Jan. 2006. *Daně v Evropské unii*. Praha : Linde, 2006. 250 s.
- Taxe Apprentissage.com* [online]. 2010. [cit. 2010-09-08]. www.taxapprentissage.com.
- Taxing wages 2007–2008. Paris : OECD, 2009. 486 s. ISBN 978-92-64-04933-8.
- TOMANOVÁ, Tereza. 2008. Srovnání daňové správy v České republice a ve Francii [Diplomová práce]. Brno : Masarykova univerzita, 2008. 91 s. http://is.muni.cz/th/218796/esf_m.
- TPE-PME.com* [online]. 2010. [cit. 2010-06-22]. Barème de l'Imposition Forfaitaire Annuelle des sociétés. <http://www.tpe-pme.com/gestion/fiscalite/chiffres-cles/0740-bareme-de-l-imposition-forfaitaire-annuelle-des-societes.php>.
- WAHRIG, Laura. 2011. *Eurostat* [online]. [cit. 2011-10-08]. Tax revenue in the European Union. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-026/EN/KS-SF-11-026-EN.PDF.

SPECIFICS OF FRENCH DIRECT TAXATION AND ITS TERMINOLOGICAL ASPECTS

Abstract: This thesis originated as part of the academic project IGA FMV VŠE no. 13/2010 (“European terminology within the field of economy and law”) and focuses on the system of direct taxation in France, especially on direct taxes we would not find in the Czech Republic. The goal is to describe these specific taxes and related terminological differences. The first part of this thesis describes the specific aspects of the French system of direct taxation and its structure compared to the structure of direct taxation in the Czech Republic. The next part is divided into four sections (personal income taxes, corporate income taxes, property taxes, and local taxes). Each section deals in more detail with particular taxes which do not exist in the Czech Republic (who is the taxpayer, tax rates applied, existence of tax reliefs related to the tax, etc.) and their terminological equivalents. At the end, there is a thematic Czech-French glossary which should facilitate the reader's understanding of a specialized French text dealing with tax-related issues.

Keywords: direct tax, income tax, social tax, local tax, property tax, tax rate, tax credit